

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

**ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА ЦЯЛОСТНАТА ДЕЙНОСТ
НА ЦЕНТЪРА ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО
ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА КЪМ МЗХГ
ЗА ПЕРИОДА 02.01 – 31.12.2019 г.**

Гр. София,
2020 г.

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

Деятелността на Центъра за оценка на риска по хранителната верига/ЦОРХВ/ е регламентирана със Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига/*Обн., ДВ, бр. 44 от 10.06.2016 г./*. Центърът е правопроемник на Центъра за оценка на риска към БАБХ, който функционира от 18 февруари 2011 г. до 1 октомври 2016, когато преминава към структурата на МЗХГ. Със Закона за ЦОРХВ тази структура е прехвърлена към МЗХГ като юридическо лице на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджет към Министерството на земеделието, храните и горите.

Със създаването на ЦОРХВ бе постигнато гарантиране на независимост, безпристрастност при изготвяне на научната оценка на риска по цялата хранителна верига и самостоятелност спрямо структурата на компетентните органи, които управляват рисковете по хранителната верига. Това разграничение е регламентирано на ниво ЕС със създаването на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) с Регламент (ЕО) № 178/2002¹.

Центърът за оценка на риска по хранителната верига е компетентен орган по смисъла на чл. 22, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 178/2002. Основната цел на Центъра е да извършва независима научна оценка на риска чрез независим, прозрачен и безпристрастен анализ на научната информация по проблеми, които пряко или косвено засягат здравето на животните и растенията, растителните продукти, растителния и животински репродуктивен материал и безопасността на храните и фуражите по цялата хранителна верига, чрез пряко възлагане от ЕОБХ, Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ), Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), Министерство на здравеопазването (МЗ) или други държавни органи, физически и юридически лица.

Съгласно Закона за ЦОРХВ, Центърът е част от мрежата от организации, работещи в области от компетентността на ЕОБХ по смисъла на чл. 36 от Регламент (ЕО) № 178/2002, като част от мрежа на организации, работещи в области от компетентността на ЕОБХ и компетентният орган по чл. 75 на Регламент (ЕО) № 1107/2009 относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и по процедурите по одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти.

Центърът е умален модел на ЕОБХ, който покрива всички нейни области на компетентност/панели - здравеопазване на животните, хуманно отношение и репродукция на животните; биологични опасности; здраве на растенията; продукти за растителна защита и техните остатъци; генно модифицирани организми; химически замърсители; материали в контакт с храни и ензими; добавки в храни и хранителни добавки; фуражни добавки; диетични храни, хранене, алергени и храни със здравни претенции.

Експерти от ЦОРХВ са членове на научни мрежи към ЕОБХ: здраве на растенията, мониторинг на пестицидни остатъци, здравеопазване на животните, зоонози, химически замърсители, материали в контакт с храни, нововъзникващи рискове. Директорът на ЦОРХВ е представител на България в Консултативния съвет на ЕОБХ.

В състава на ЦОРХВ е ситуиран Българският контактен център на ЕОБХ (БКЦ), който е свързащо звено между ЕОБХ и националните органи по безопасност на храните, научноизследователските институти и всички останали заинтересовани

---

¹ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните, ОВ L 31, 1.2.2002г., стр. 1—24

страни и осъществява комуникация на риска, както на национално така и на международно ниво.

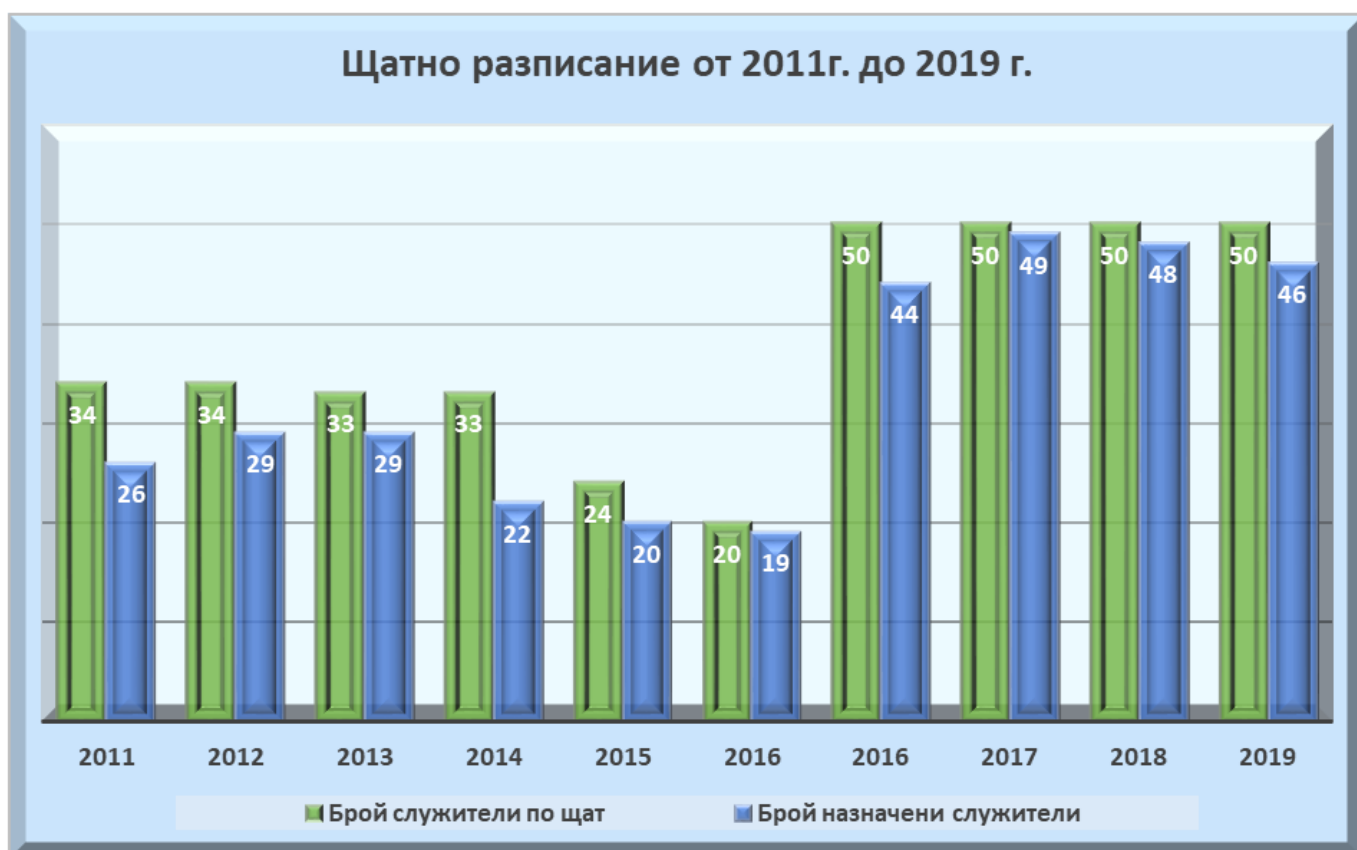

Центърът успешно поддържа Система за управление на качеството/СУК/ съгласно стандарта ISO 9001 (2015), за което е издаден Сертификат BG.121391Q/U от 12.10.2018 г. СУК е разработена съгласно изискванията на Международния стандарт за качество ISO 9001. Тя обхваща всички процеси и дейности, оказващи влияние върху качеството на административното обслужване в администрацията на ЦОРХВ, както и създаване на увереност във всички заинтересовани страни, че ще им бъдат предоставяни услуги, съобразени с техните нужди и очаквания.

За всяка от посочените по-горе области на компетентност/панели в ЦОРХВ работят на постоянен трудов договор по един или двама експерти. Капацитетът на Центъра се състои от един професор, двама експерти с дългогодишен стаж в Европейската комисия и 6 експерта с образователната и научна степен – доктор. Експертите са ветеринарни лекари, агрономи, хуманен лекар, химици, биолог, магистър по ГИС и Картография, микробиолог, генетик, хранителен технолог, ентомолог, компютърни специалисти, еколози, финансисти, юристи, връзки с обществеността. Структурата на ЦОРХВ включва 4 дирекции - Финансово административна, правно обслужване и човешки ресурси (ФАПОЧР); Оценка на риска по хранителната верига (ОРХВ); Комуникация на риска, обучение и контактен център (КРОКЦ); Продукти за растителна защита, активни вещества, антидоти и синергисти (ПРЗАВАС).

През 2019 г. реално заетите служители по основна щатна численост са 46. Доброволно са напуснали 6 служители и са новоназначени 4. Като цяло индексът на текучеството/И/ за Центъра е 12%. При нормални обстоятелства в организациите би трябвало да има известно текучество на персонала, но за да бъде от полза за тях то следва да се поддържа в някакви оптимални граници. Според Доклада за състоянието на администрацията за 2018 г., индексът на текучество/Ит/ в администрациите, създадени с ПМС е 16,7%. Според редица други автори тази граница е в рамките на 5-10%. Щатът на ЦОРХВ е 50 служители/*фиг. 1*/*

Фиг. 1 Щат на служителите в ЦОРХВ

*Забележка - графика на щата и заетите работни места към края на всяка съответна година, за 2016 г. има два показателя – отделянето на ЦОРХВ, като самостоятелна структура.

Изпълнението на бюджет на ЦОРХВ за 2019 г.

Приходна част:

Центърът за оценка на риска по хранителната верига събира само неданъчни приходи - постъпления от държавни такси, събирани по Закона за ЦОРХВ, съгласно Тарифа за таксите, които се събират от ЦОРХВ.

За периода 01.01.2019 г.-31.12.2019 г. са събрани приходи в размер на 1260385 лв. В голямата си част тези приходи са свързани с пускането на пазара на продукти за растителна защита и по процедурите по одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти.

Фигура 2 събрани приходи за 2019г.

От началото на годината в ЦОРХВ са изготвени 59 научни оценки/становища, които са предоставени в срок на заявителите им. Основни заявители са били МЗХГ,

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
 тел. 02/4273056

БАБХ и други държавни организации. Съгласно Закона за ЦОРХВ и одобрената Тарифа за такси от извършваните услуги от ЦОРХВ за изготвянето на научни оценки, възложени от държавни институции, такса не се заплаща.

В процентно изражение изпълнението на бюджета в приходната му част е в изпълнение 190 % спрямо утвърденият годишен план на ЦОРХВ.

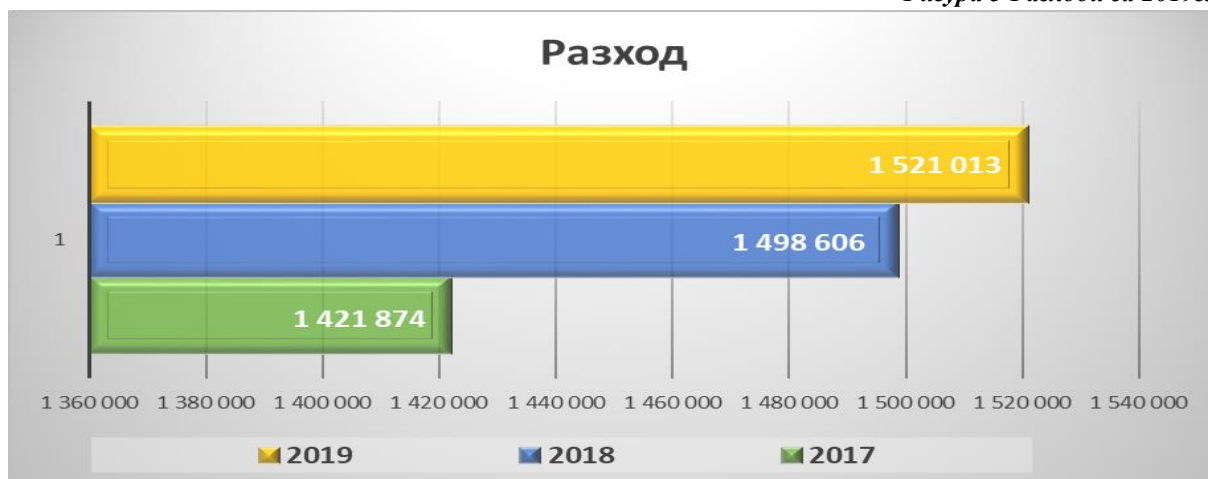
В отчета са включени постъпления от други неданъчни приходи в размер на 1347 лв., които представляват застрахователни обезщетения.

Център за оценка на риска няма просрочени вземания и не допуска такива.

Разходна част:

През периода 01.01.2019 г.- 31.12.2019 г. разходите по бюджета на ЦОРХВ са в размер на 1521013 лв., от които за заплати и възнаграждения на персонала и осигурителни вноски към тях в размер на 1244222 лв., представляващи 81% от общия разход.

Фигура 3 Разходи за 2019г.

За текущата издръжка/фиг. 4/ през отчетния период са извършени разходи в размер на 234325 лв. или 15% от общия разход.

Фигура 4 Издръжка на Центъра за 2019г.

В основната си част разходите на ЦОРХВ са свързани и с организирането и провеждането на ежемесечни научни конференции и ежегодна международна конференция.

През 2019 г. ЦОРХВ е разходвал средства за изпълнение на договори за:

- ре сертификация на система за управление на качеството, в съответствие с изискванията на стандарт ISO 9001:2015;
- внедряване и стартиране на Единна информационна система за управление на човешките ресурси в държавната администрация /ЕИСЧРДА/;
- поддръжка на електронен документооборот в ЦОРХВ и БКЦ;
- поддръжка и актуализиране на сайта на ЦОРХВ;
- поддръжка софтуерни програми;
- осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- обучения и повишаване квалификацията на служителите;
- мобилни телекомуникационни услуги;
- поддръжане на пожаро-известителна инсталация, копирна техника и други разходи, необходими за пълноценното изпълнение на служебните задължения от служителите.

В изпълнение на задълженията си, заложи в устройствен правилник свързани с изготвяне на специализирани информационни издания по актуални въпроси в сферата на безопасността на храните, Центърът е извършил разход възлизащ на 10% от общите разходи.

През 2019г. се извърши капиталов разход свързан със закупуване на хардуер и софтуер в размер на 29682 лв.

Информацията, с която ЦОРХВ оперира до сега се съхраняваше на работни станции /персонални компютри/ с недостатъчно добри хардуерни спецификации. Обемът, спецификата и организацията на работата в центъра изискваха закупуване на сървър с лицензен софтуер. Придобиването на устройството даде по-висока гаранция за сигурност и надеждност с оперираната информация и повишаване кибер сигурността.

Поради технически причини и токова неизправност 2 бр. компютърни конфигурации аварираха през годината. В ЦОРХВ не съществуваше компютърна конфигурация с цел подмяна. Закупиха се 1бр. РС и 1 бр. лаптоп.

ЦОРХВ е разплатил напълно дължимите към отчетния период данъци и такси към общината по Закона за местните данъци и такси.

По отношение на текущите разходи ЦОРХВ провежда рестриктивна политика и следва политика на ефикасно разходване на финансови средства.

Корекции на бюджета:

През отчетния период са извършени промени по бюджета на ЦОРХВ на основание на чл.110, ал. 1 от Закона за публичните финанси в частта засягаща приходи от застрахователни обезщетения (§§36-11 и §§36-12), е извършена корекция по бюджета на ЦОРХВ за 2019 г. в размер на 1347 лв.

Всички приходи и разходи през 2019 г. са отразени по предназначение и са осчетоводени по съответните параграфи от единната бюджетна класификация.

Задължения залегнали в дейността на ЦОРХВ.

1. Ключови направления от дейността на Центъра

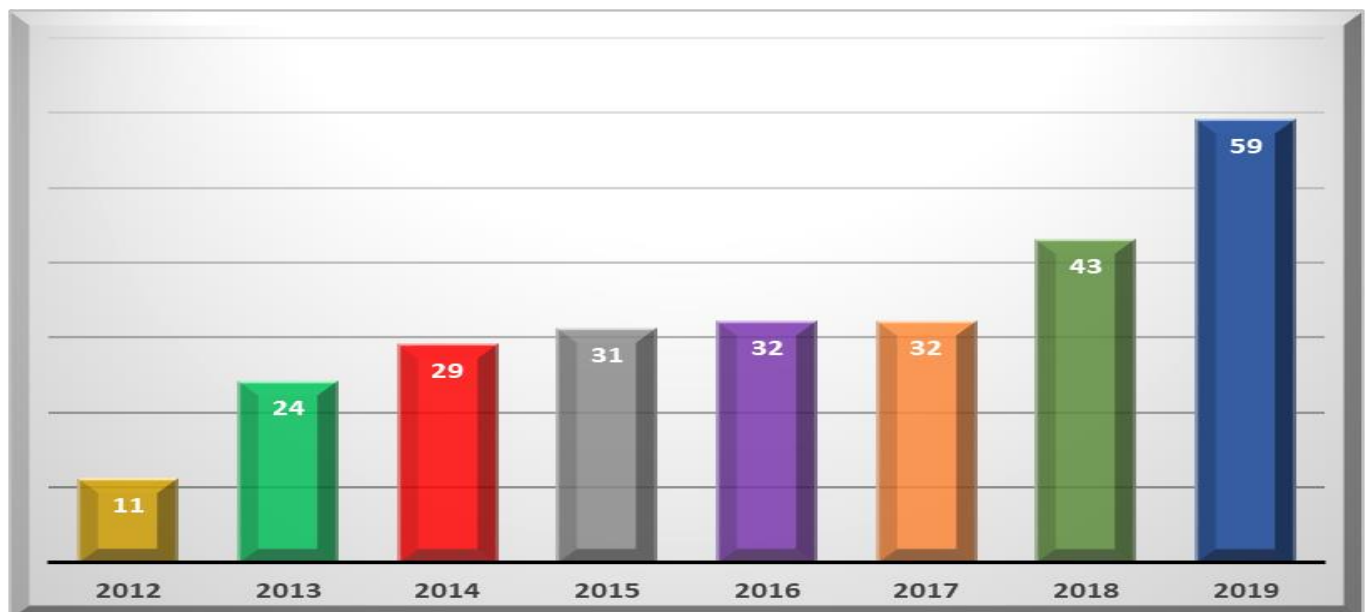
1.1. Изготвяне на научни становища за оценка на риска

Като цяло през 2019 г. Центърът продължи да изпълнява основната си цел - изготвяне на научни становища и публикуване на научни обзори/анализи и информации в областта на здравеопазване и хуманно отношение към животните, биологичните и химичните опасности по хранителната верига, зоонози, генетично модифицирани организми, материали за контакт с храни, здраве на растенията, пестицидни остатъци в храни, добавки в храни, диетични продукти, хранене и алергени. Изготвените научни становища са по искане на МЗХГ, БАБХ и други организации. Част от тях включват бързи оценки на риска за здравето на потребителите при конкретни казуси на установени химични опасности в храни, при което са дадени препоръки за предприемане на мерки за управление на риска, свързан с безопасността на храните. Всички публикации са достъпни на уебсайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) (<http://corhv.government.bg/>).

Особено внимание беше отделено на преглед и мониториране на ситуацията с африканската чума по свинете. Центърът изготвяше своевременно осъвременена информация за актуалното разпространение на заболяването, а така също взе и участие в информационната разяснителна кампания за значимостта на заболяването и мерките, които трябва да се предприемат в борбата с него. Той участва съвместно с БАБХ в проведените епизоотични проучвания в някои от големите свинекомплекси засегнати от заболяването в страната.

Може да се обобщи, че за периода 2012-2019г. годините нараства броя на направените оценки, а именно - през 2019г. са изготвени 59 научни становища*, съответно през годините – 43 през 2018, 32 през 2017, 32 през 2016 г., 31 през 2015 г., 29 през 2014 г., 24 през 2013 г. и 11 през 2012 г.

Фиг. 5

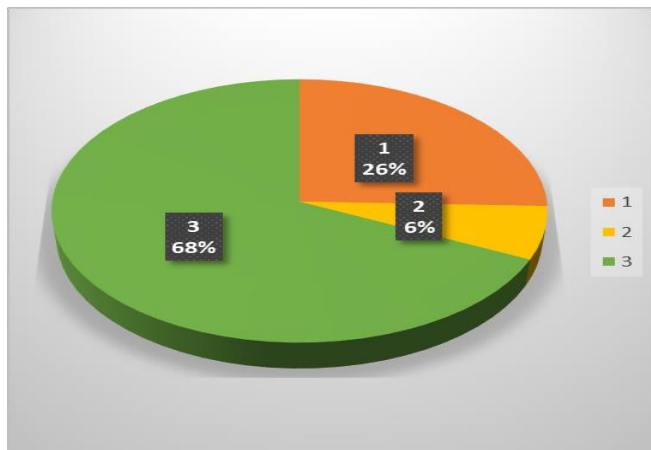

*Забележка – за 2019 г. общо 59, в т.ч. 12 научни обзора и анализи.

За 2019 г в ЦОРХВ бяха изготвени общо/:

- 47 научни становища - №1;
- 12 научни обзора анализи - № 2;
- 125 научни информации - №3.

Фиг. 6

1.1.1. Здраве и репродукция на животните, Панел здраве на животните:

През 2019 г. експертите, работещи в областта на здравеопазването и хуманното отношение към животните са разработили общо:

- **11 научни становища;**
- **26 научни информации;**
- **8 научни обзора.**

По отношение на Африканска чума по свинете

Африканска чума по свинете (АЧС) е опустошителна вирусна инфекция, засягаща домашни и диви свине и присъства в Европейския съюз (ЕС). През 2019 г., експертите от дирекция ОРХВ следиха внимателно промените в епизоотичната ситуация на заболяването, което в края на м. август 2018 г. навлезе и в България, а през 2019 г. се разпространи по дивите свине на територията на страната и навлезе в няколко индустриални ферми, което наложи принудително унищожаване на около 20% от популацията на домашни свине в България и огромни разходи за овладяване на заболяването и спиране на разпространението.

През отчетния период АЧС като трансгранично и особено опасно заболяване се разпространи на територията на Р България при дивите свине и прониква в

промишлените свинеферми. Освен непрекъснатото следене и оценка на епизоотичната информация за хода на заболяванията, се извърши и следното:

Във връзка с необходимостта от налагането на спешни мерки за овладяване на заболяването, министърът на земеделието, храните и горите създаде **Консултативен съвет (КС) по АЧС** (заповед № РД 09-694 от 17.07.2019 г.), с председател проф. Георги Георгиев, директор на ЦОРХВ, и членове - научни работници и експерти от ветеринарномедицинските факултети в страната, НДНИВМИ - София. Още на първото си заседание (18.07.2019 г.), съвместно с министъра на земеделието, храните и горите, КС по АЧС набеляза основните спешни мерки за ограничаване разпространението на заболяването в страната и за незабавното **провеждане на информационна кампания** сред представителите на властта на областно, регионално и местно ниво и стопаните, отглеждащи свине. Информационната кампания беше координирана в сътрудничеството с Национална служба за съвети в земеделието и беше фокусирана върху две ключови теми: Обща информация за АЧС и Изисквания за биосигурност в животновъдните обекти за отглеждане на свине.

Експерти от дирекцията ОРХВ организираха и участваха в Информационната кампания, която се проведе в периода 16.07. - 05.09. г. Посетени бяха 27 области/*фиг. 7*/ на Р. България (някои повторно), в т.ч. 66 общини, при което на семинарите присъстваха около 1300 души: регистрирани ветеринарни лекари, обслужващи фермите за отглеждане на свине, официални ветеринарни лекари по здравеопазване на животните, местно население, животновъди, отглеждащи прасета във ферми тип „заден двор“, както и местни и национални медии.

Фигура 7

Посетени области по време на информационната кампания за АЧС в периода 16.07. - 05.09.2019 г.

На информационните семинари се дискутираха усложнената епизоотична обстановка по отношение на АЧС, прилаганите мерки за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта, както и мерките, които трябва да се предприемат от животновъдите след доброволното оползотворяване на свинете за лична консумация от стопанствата тип „заден двор“, начините за съхранение и обработка на добитото месо, мероприятията за почистване и дезинфекция на помещенията, в които ще се отглеждат

животните; изискванията за регистрация на обектите за отглеждане на свине за собствена консумация; закупуването на нови свине за угояване и начините за изплащане на парите за доброволно закланите и усвоени за лична консумация свине.

В рамките на информационната кампания, на 22.08.2019 г. във ветеринарномедицинския факултет на Тракийския университет - Стара Загора, се проведе **обучителен семинар** на тема „Ветеринарномедицински изисквания при изпълнение на мерки за ерадикация на епизоотии (възможности за практически поход)“ с акцент върху хуманното отношение при транспортиране и принудително умъртвяване на селскостопански животни по време на епизоотии, дезинфекционните мероприятия срещу АЧС в практиката, методите и средствата за обезвреждане на трупове и други рискови материали.

Всички информационни материали, презентации, както и направените изводи и препоръки от информационната кампания, са публикувани на сайта на ЦОРХВ. Министърът на земеделието, храните и горите своевременно е информиран с доклади за извършената дейност.

Изготвени и изпратени до МЗХГ, БАБХ и всички заинтересовани организации и лица следните **научни становища и информации** за развитието на епизоотичната обстановка, нарастващия риск от разпространение на АЧС в Източна Европа и разпространението на инфекцията в Р България:

Становища:

- Оценка на риска от разпространение на АЧС в страните от Югоизточна Европа и определяне на основните рискови фактори за разпространение на болестта;
- Научно становище относно преградно съоръжение по сухопътната българо-румънска граница и значението му за протиепизоотичните мерки;
- Актуализирана оценка на риска и информация за разпространение на заболяването африканската чума по свинете (ASF) в Югоизточна Азия;
- Научно становище „Актуализиране на научната оценка за разпространение на африканската чума по свинете в България, Европа и света“.

Информации за АЧС:

- Актуализация на огнищата на Африканска чума при диви и домашни свине (АЧС) в страните от Източна Европа, Азия и Африка (22 май 2019 г.);
- Актуализация на огнищата на Африканска чума при диви и домашни свине (АЧС) в страни от Източна Европа (29 март 2019 г.);
- Актуализация на разпространението на вируса на Африканската чума при диви и домашни свине (АЧС) (5 март 2019 г.);
- Първи случай на Африканска чума при домашни свине (АЧС) във Виетнам (20 февруари 2019 г.);
- Пандемично разпространение на африканската чума по свинете (АЧС) през 2018 г. и тенденции в развитието ѝ в началото на 2019 г. (29 януари 2019 г.).

Експерти от Центъра участваха в редица заседания на **Кризисния щаб за АЧС към МЗХГ** за предприемане на мерки за профилактика и контрол на болестта и изготвиха:

- Научна оценка за изгаряне на стърнища, като допълнителна превантивна мярка срещу разпространение на АЧС в Р България;
- Оценка на риска от повторна поява и разпространение на вируса на АЧС в индустриални, фамилни ферми и лични стопанства, в които се отглеждат свине, съгласно т. 4 на Част IV и т. 4 на Част V от Стандартна оперативна процедура Код: СОП – ЗХОЖ;

- Научно становище с актуализирана научна оценка на риска от АЧС във връзка с определяне на основните рискови фактори за поява и разпространение на АЧС преди населване на животновъдни обекти, предназначени за отглеждане на свине: Свинокомплекс „Бръшлен“ АД, обл. Русе и свинокомплекс Тетрахиб АД, с. Никола Козлево, обл. Шумен;

- Предварителен одитен доклад за оценка на готовността на свинокомплекс с. Попина за населване на свине съгласно т. V. „Ред и начин за населване с животни на животновъдни обекти за отглеждане на свине, в които животните са ликвидирани поради възникване на африканска чума по свинете на СОП - ЗХОЖ - 31, версия: 01“.

Извършиха се и **епизоотични проучвания** в огнищата на АЧС. Експерти от Центъра участваха в изготвянето на:

- Стандартна оперативна процедура за реда и минималните срокове за населване на животновъдни обекти за отглеждане на свине, включително и в обекти, в които животни са ликвидирани поради възникване на огнище на африканска чума по свине;

- План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България през 2020 г.

По отношение на високо патогенната Инфлуенца А по птиците

Разработени са две **научни становища** относно:

- Продължаваща циркулация в България на високо патогенна инфлуенца А по птиците от щам H5N8 и през 2019 г.;

- Научно становище относно Оценка на риска от високо патогенна инфлуенца А по птиците от щам H5N8 през 2019 г. и бъдеща перспектива;

- Публикувана е една **научна информация** на тема „Актуализация на данните за циркулацията на високо патогенна инфлуенца А в Европа.

По отношение на Кой херпесвирусна инфекция по шарана

Във връзка с разпространението на Кой херпесвирусна инфекция по шарана в някои държави на Европейския съюз и огнищата в Румъния, по искане на МЗХГ бяха изготвени две **научни информации** и една **оценка на риска**:

- Анализ на данните за разпространението на Кой херпесвирусна инфекция по шарана за периода от 2016 г. до октомври 2019 г.;

- Кой херпесвирусна инфекция по шарана в Европа през 2018 г. и първото тримесечие на 2019 г.;

- Анализ относно риска от навлизане на територията на Р България на Кой херпесвирусна инфекция по шарана.

Тези становища са изготвени, за да послужат като научна основа за решенията на Консултативния съвет по рибарство към министъра на земеделието, храните и горите за приемане на мерки за предотвратяване навлизането на заболяването на територията на България.

По отношение на други проблеми в здравеопазването на животните:

Изготвено е **становище** за препотвърждаване на необходимостта от извършване на реваксинация **срещу болестта син език** по преживните животни на територията на Р България през 2019 - 2020 г.

Изготвени са шест (6) **научни обзора** (с преглед на научната литература) в следните области:

- ДНК баркодинга като най-новият метод за таксономично определяне на компетентни вектори,
- пълен геномен секвентен анализ на патогенни причинители,
- определяне на компетентни векторни причинители посредством морфологични и молекулярно-биологични методи,
- резистентност на компетентни вектори от рода *Aedes*, *Culex* и *Anopheles* към синтетични инсектициди от групата на пиретроидите.

Публикувани са над 10 **научни информации** по актуални теми и относно научни разработки на ЕОБХ, Европейския център за превенция и контрол на заболявания (ECDC), Федералния институт за оценка на риска (VfR) на Германия, Европейската комисия и др., като например: Заболяването Треска от Долината на Рифт в островна Mayotte/Френска територия в Индийския Океан, Заразен нодуларен дерматит по преживните животни, информация за Годишния доклад за Трансмисивните спонгиформни енцефалопатии (TSEs) за 2017 г. на ЕОБХ; доклад на ЕОБХ относно изискванията за пълен геномен секвентен анализ на микроорганизми, вложени в хранителната верига, хранителните излишъци като суровина за текстилни иновации и проектът SIGMA на ЕС – хармонизирано събиране на данни за болестите по животните за по-ефективна оценка на риска и други.

Изготвяне и комуникиране на седмични анализи на данни от информационната система на ЕС за обявяване на някои особено опасни болести по животните (ADNS) за 2019 г.;

По проект GP/EFSA/ENCO/2018/04 на тема “Идентифициране на специфични компетентни вектори в аспекта на извършването на мониторинг на някои екзотични трансгранични векторно-преносими заболявания по животните в България, чрез използването на модерни молекулярно-биологични методи“ се извърши подготовката за събиране на проби от вектори, сортиране на взетите проби и морфологично определяне на видовете компетентни вектори до видов комплекс, с цел последваща молекулярно биологична идентификация посредством частичен геномен секвентен анализ (баркодинг).

В областта на благосъстояние на животните

Изготвени са един **научен обзор**, седем (7) **научни информации** и съобщения по актуални теми в областта на хуманното отношение към животните, като например: актуални проблеми при отглеждане на кокошки носачки и иновации за благосъстоянието им; втори референтен център на ЕС за благосъстояние на животните; оценка на Стратегията на ЕС за хуманно отношение към животните (2012 – 2015 г.); етикетирането като пазарно-ориентирана мярка за подобряване благосъстоянието на животните; работата на новите Европейски депутати по законодателни решения за подобряване благосъстоянието на животните в ЕС; информация за подписан проект за споразумение между ЕС и държавите от Меркосур и опасенията на европейските птицевъди относно хуманното отношение към животните; работата на Групата по хуманно отношение към животните на Ветеринарната мрежа на Западните Балкани и информация за 1-ва Научна Конференция по хуманно отношение към животните за страните от Западните Балкани 2020 г. „Добра наука за по-добро благосъстояние на животните“.

Изготвени са **научни съобщения** относно риска от използването на химикали в домакинството и влиянието на техните остатъци, като химични замърсители, върху плодovitостта при хората и при кучетата.

Експерти от Центъра участваха в заседанията на Комисията по етика към животните (консултативен орган към изпълнителния директор на БАБХ) и изготвени **становища** по представените заявления за използване на животни в научни изпитвания.

1.1.2. “Здраве на растенията, химически замърсители и храни“

През 2019 г. експертите, работещи в отдела са разработили общо:

- **36 становища;**
- **97 научни информации;**
- **4 научни обзора.**

Изготвени са следните **становища**:

- Становище относно възможностите за навлизане и установяване на *Pseudomonas syringae pv. actinidiae* (бактериален рак по киви) в Р България и възможни последици за производството на плодове. Заключение на ЦОРХВ е, че за територията на страната, рискът от навлизане на *Pseudomonas syringae pv. actinidiae* е висок, поради което препоръчва извършването на мониторинг като най-адекватна мярка, както е установено в Решение 2012/756/ЕС и Решение за изпълнение (ЕС) 2017/198;

- Становище за възможностите за установяване и разпространение на гел образуващия ериофиден акар *Aceria kuko* (Kishida) в Р България и вероятните последици за производството на годжи бери. За периода 2016 - 2017 г., видът е установен на територията на 11 области в страната, както в насаждения от годжи бери, така и в свободни площи, без да са засегнати растения от пипер. Проблемът с вредителя в местата, където е бил установен е решен чрез унищожаване на всички заразени растения. През последните две години липсват данни за нови огнища от *Aceria kuko*. Въпреки това, ЦОРХВ счита, че безконтролният внос на растителен/размножителен материал от трети страни чрез интернет търговия, може да допринесе за евентуалното му повторно появяване.

По искане на МЗХГ

- Становище относно включване на черупкови овощни култури в „Национална програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период“.

- Становище относно прилагане на Схема за държавна помощ „Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по „Национална програма от мерки за контрол на почвени неприятели по картофите от сем. Телени червеи (*Elateridae*)“.

По искане на БАБХ

Становище относно необходимостта от актуализиране на „Национална програма за контрол на вредителите по трайни насаждения през зимния период“ по отношение включване на други овощни видове, както и въвеждането на иновативни агротехнически мероприятия, като допустими.

Изготвени са **29 научни информации** относно становища на ЕОБХ, които се отнасят главно за: категоризации на различни видове неприятели и патогени на територията на ЕС, ръководства за количествена оценка на риска от различни вредители, мерки за спиране разпространението на вредители, резултати от консултации с държавите членки на ЕС по отношение употребата на някои активни

вещества за борба с вредители, анализи на системата за бързо предупреждение за наличие на пестицидни остатъци и др.

По искане на ЕОБХ, е изготвен „Списък с българските имена на болестите и неприятелите по растенията, включени в предупредителните списъци на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита“.

Продукти за растителна защита и техните остатъци

Изготвени са следните **становища**:

По искане на МЗХГ:

- Становище относно оценката на риска за човешкото здраве от пестицидни остатъци (глифозат, пендиметалин и карбофуран), установени в сухи листа от коприва, биологично производство. Становището на ЦОРХВ е, че продуктът не може да бъде считан за биологично произведен, тъй като при това производство се изисква отсъствие на синтетични пестициди (съгл. Приложение II на Регламент (ЕО) № 889/2008, което определя кои продукти могат да се използват в биологичното производство).

- Становище относно риска за човешкото здраве, свързан с консумацията на сушени гъби пачи крак (*Cantharellus cibarius*), биологично производство с установено съдържание на тежки метали (кадмий, олово, алуминий, живак и арсен) и глифозат.

- Становище относно установен пестицид ламбда цихалотрин в проба умрели пчели (искане от ОД Земеделие, Стара Загора).

- Становище относно постъпил въпрос от народен представител от ПГ на „Обединени патриоти“, във връзка с подмор по пчелите.

По искане на ДФ „Земеделие“, МЗХГ:

Изготвени са шест (6) становища въз основа на 25 протокола от изпитване за установени остатъци от активни вещества на пестициди в проби от умрели пчели и растителен материал във връзка с прилагане на държавна помощ *de minimis*, за компенсиране на разходи при подмор на пчелни семейства, вследствие на проведени нерегламентирани растителнозащитни мероприятия.

По искане на БАБХ:

Изготвени са шест (6) оценки на риска и становища относно разрешаване на ограничена и контролирана употреба (ОКУ) на следните продукти за растителна защита: *Квинклорак 250 СК* с активно вещество (а.в.) квинклорак; *Лентагран ВП* с а. в. пиридат; *Пермит* с а. в. халосулфурон метил; *Аколейд ЕК* с а. в. диметил дисулфид; *Лумисена 200 ФС* с а. в. оксатиапипролин и *Пленарис* с а. в. оксатиапипролин.

За три продукта, а именно *Квинклорак 250 СК*, *Пермит* и *Аколейд ЕК*, становището на ЦОРХВ е, че исканията за разрешаване не са в съответствие с чл. 53 от Регламент (ЕО) № 1107/2009, относно пускането на пазара на продукти за растителна защита.

Изготвени са седем (7) становища за оценка на риска за човешкото здраве от наличие на пестицидни остатъци в изследвани проби от храни в хода на официалния контрол на храните. Потенциален риск за потребителите е установен при проби от:

- салатата Джентилина, произход Италия, с установени остатъци от акринатрин, хлорпирифос и дитиокарбамати;
- спанак с установени остатъци от хлорпирифос и циперметрин;
- лимони с установени остатъци от имазалил.

Изготвени са две (2) становища относно установени пестициди в проби умрели пчели от райони на общини Силистра и Добрич.

Изготвени са **19 научни информации** за становища от ЕОБХ, които касаят теми, свързани с различни активни вещества: преглед на съществуващи максимални нива на остатъци, промяна на съществуващите максимални нива, проучвания на ANSES относно смъртността на пчелите и употребата на ПРЗ, поведение на пестицидите в околната среда след прилагането им, доклад на Европейската комисия за 2017 г. относно остатъци от пестициди в храните, национални доклади на държавите членки за 2017 г. за остатъци от пестициди в храните с данни за България и др.

Експерти участваха в изготвяне на становище по „Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклад за екологична оценка и проект на актуализиран национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Р България“.

Оказана експертна помощ на БАБХ при изготвяне на **Национална програма** за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход за 2020 г.

1.1.3. Материали в контакт с храни, ензими и ароматизанти

Изготвен е текст за научна брошура: „Пластмасови микрочастици в околната среда Нехармонизирани материали и предмети влизащи в контакт с храни на територията на Европейския съюз (ЕС): регулаторна и пазарна ситуация“.

Направен е литературен обзор на тема „Пластмасови микрочастици: проблем по хранителната верига“ и са изготвени четири (4) научни информации относно материалите и предметите, предназначени за контакт с храни.

1.1.4. Химични замърсители по хранителната верига

1. Изготвени са две (2) **становища** относно оценка на риска за потребителите, свързан с установени в хода на официалния контрол, извършван от БАБХ:

- високо съдържание на олово в суха подправка куркума с произход от Индия;
- превишена обща миграция на пластификатори от twist off капачки за стъклени буркани, с произход България.

Изготвено становище, по искане на МЗХГ, относно риска за човешкото здраве, свързан с установено съдържание на тежки метали (кадмий, олово, алуминий, живак и арсен) в сушени гъби пачи крак (*Cantharellus cibarius*), биологично производство.

Публикувани са три (3) **научни информации** относно проучване на ЕОБХ за определяне на възможни нови рискове по хранителната верига от химични вещества, регистрирани в Европейския съюз, за становище на VfR относно оценката на риска от вероятността да се образуват вредни за здравето съединения при термична обработка на храни, съдържащи подсладител сукралоза (E 955), за оценката на риска на ЕОБХ относно здравния риск свързан с наличието на цианогенни гликозиди в храни различни от сурови кайсиеви ядки.

1.1.5. Генетично модифицирани храни

Изготвени са седем (7) **научни информации** относно оценката на ЕОБХ за безопасността и оценка на риска, произтичащ от нова научна информация за генетично модифицирани царевица и маслодайна рапица за употреба като храна и фураж, както и

за научни изследвания и оценка на експозицията на новоекспресирани протеини от ГМ храни, новости, събития, проекти и резултати;

Направени са три (3) **анализа** на следните материали:

- годишен доклад на Научната мрежа за оценка на риска от ГМО на ЕОБХ за 2018 г.;
- нанотехнология в хранителната верига – приложения и рискове;
- новата технология Gene drive с възможно приложение в селското стопанство.

1.1.6. Добавки в храни

Изготвено е **становище** по искане на бизнес оператор относно технологичните свойства на стартерна пробиотична култура за месни продукти „ПроВиотик“ за производство на сурово-сушени трайни колбаси тип „луканка“ без нитрити и нитрати и за безопасността на готовия продукт.

Изготвени са осем (8) **научни информации** за извършени от ЕОБХ оценки на безопасността на сярна киселина и нейните натриеви, калиеви, калциеви и амониеви соли, солната киселина (E 507), калиевия хлорид (E 508), калциевия хлорид (E 509) и магнезиевия хлорид (E 511), сорбинова киселина (E200) и калиев сорбат (E202), препоръки за използване на фосфати и глутамати в храните, преглед на рисковете за човешкото здраве, свързани с експозицията на добавката в храни титанов диоксид (E 171).

1.1.7. Хранене, нови храни и алергени

Изготвени са 30 **научни информации** относно включване на науката за храненето и поведението на потребителите в бъдещата продоволствена политика, хранителния режим на кърмачето и допълнителни храни и тяхната безопасност, нанотехнология в хранителната верига – приложения и рискове, нови храни и тяхната безопасност (напр. фенилкапсаицин, семена от чиа, жизнеспособни ембрионирани яйца на чревния паразит *Trichuris suis*), най-добри практики при етикетирание на продукти от насекоми, референтни стойности за хранителен прием на хлорид и др.

1.1.8. Биологични опасности и зоонози

Направени са два научни обзора относно:

- нововъзникващи проблеми: нови алергени в храните, Алфа-гал синдром, ефект от забраната за еднократните пластмасови опаковки върху разпространението на заболяванията, предавани с храните;
- консервиране на свинско месо в домашни условия и риск от ботулиново отравяне и предпазни мерки.

1.1.9 експерти от Центъра участваха в редовни **заседания на междуведомствени комисии и различни формати на съвещателни органи**, както следва:

- Постоянната междуведомствена консултативна комисия по географски означения и храни с традиционно специфичен характер (ПМКК) за обсъждане на преработените заявления за изменение на спецификациите на 3 храни с традиционно специфичен характер – ХТСХ „Филе Елена“, ХТСХ „Кайсерован врат Тракия“ и ХТСХ „Роле Трапезица“;

- Постоянна междуведомствена консултативна комисия по биологично производство (ПМККБП);
- Консултативен съвет по пчеларство;
- Среща между Министерство на околната среда и водите (МОСВ) и МЗХГ във връзка с разработване на планове за управление на речните басейни за периода 2022 - 2027 г.;
- Среци между МЗХГ и пчеларски организации, с оглед подобряване на мерките за опазване на пчелите и относно контрола при внос на пчелен мед в Р България от трети страни;
- РГ 7 „Земеделие“, РГ 20 „Околна среда“, РГ 22 „Здравеопазване“ и РГ 30 „Разширяване на ЕС“.

1.1.9. Изготвени са над 11 научни информации и съобщения за:

- основните акценти относно хранителни инфекции и нововъзникващи рискове по хранителната верига от *Campylobacter* – най-често докладваната зооноза за 2017 г.;
- анализ на ЕОБХ за възникналите през 2017 г. хранителни заболявания в ЕС;
- тенденциите и източниците на зоонози, зоонозни агенти и хранителни взривове в Европа през 2017 г. на база съвместния годишен доклад на ЕОБХ и ECDC;
- салмонелозата, като втората най-разпространена зооноза в ЕС за 2017 г.;
- *Listeria*, като бактериален патоген, причинил най-много смъртни случаи при хората;
- преглед на разпространението на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии, бяс, бруцелоза и туберкулоза по говедата, причинена от *M. Bovis*, като зооноза за хората в Европа;
- тенденциите и източниците на разпространение на Shiga-токсин продуциращи *Escherichia coli*, ку-треска, йерсиниоза, калицивирус, лептоспироза, туларемия, ехинококоза, в ЕС през 2017 г.

Изготвени са научни информации и за взривове от хранителни заболявания, причинени от *Salmonella* Poona в храна за кърмачета, от *Listeria monocytogenes* в студено-пушени рибни продукти и в готови за директна консумация месни продукти, от Шига токсин-продуциращи *Escherichia coli* (STEC) O26 в меки сирена от сурово краве мляко във Франция.

Изготвени са и редица други информации – за контрол на *Salmonella* в птичи стада и въздействието върху общественото здраве, за динамиката на вируса на хепатит Е (генотип 3) в периода 2010-2017 г., за риска от наличието на *Bacillus cereus* в храните и опасността да причини стомашно-чревни заболявания, разгледано е становището на ЕОБХ за напредъка при оценката на риска за биологичните опасности.

1.1.10. По отношение на антимикробната резистентност на патогени са изготвени следните материали:

- научен обзор върху обобщения доклад на Европейския съюз относно антимикробната резистентност при зоонозни и индикаторни бактерии от хора, животни и храни през 2017 г. и анализ на ситуацията и предприетите мерки в България;

- научна информация „За и против използването на бактериофаги като заместител на антибиотиците“;
- научна информация за технически спецификации за хармонизиран мониторинг на антимикробната резистентност при зоонозни и индикаторни бактерии от продуктивни животни и храни – Цялостното секвениране на генома е обещаващо в борбата срещу антимикробната резистентност (AMP).

1.1.12. Фуражни добавки, продукти и субстанции във фуражи

Направени са два (2) анализа на европейското и национално законодателството в сектор производство на фуражи и въздействието на новия регламент на ЕС за официален контрол върху фуражната промишленост в България.

1.1.13. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF)

Изготвяни са оперативни тримесечни анализи на данните от системата за бързо предупреждение (RASFF) по отношение на:

- диетични храни, хранителни добавки, усилващи храни, нови храни, добавки в храните и алергени, двойните стандарти при храните;
- съдържание на химични замърсители и микотоксини в храните;
- материали и предмети, предназначени за контакт с храни;
- наличие на пестицидни остатъци;
- наличие на неразрешени в ЕС генетично модифицирани храни и фуражи.

Комуникация на риска

1.1.14. Работа по законодателни промени и подзаконова нормативна уредба

През 2019 г., експертите от дирекция ОРХВ участваха в работни групи за изготвяне на **проекти на нормативни актове**, както следва:

- проект на нов **Закон за ветеринарномедицинската дейност**;
- изменение и допълнение на **Закона за центъра за оценка на риска по хранителната верига** и Устройствения правилник на ЦОРХВ;
- проект на **Наредба за наименованията на месните продукти и изискванията към състава на месни продукти, категория „Екстра“**;
- проект на **Наредба за изискванията към състава, характеристиките и наименованията на групите месни продукти**;
- проект на Наредба за изменение и допълнение на **Наредба № 4 от 15 юли 2014 г.** за специфичните изисквания към производството на суровини и храни от животински произход в кланични пунктове, тяхното транспортиране и пускане на пазара;
- проект на **Наредба за условията и минималните изисквания за отглеждане и участие на животни в циркове**, вариетета и други увеселителни заведения и необходимите професионални умения на лицата, които се грижат за животните;
- проект за изменение и допълнение на **Наредба № 20 от 1.11.2012 г.** за минималните изисквания за защита и хуманно отношение към опитните животни и изискванията към обектите за използването, отглеждането и/или доставката им;
- проект на **РМС за Национален план за устойчива употреба на пестициди**;

- проект на Наредба за изменение на **Наредба № 13 от 2016 г.** относно опазване на пчелите;
- проект на Наредба за мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им;
- проект на Новата зелена архитектура в рамките на Координационната работна група за изготвяне на Стратегически план 2021-2027 г.;
- проект на Национална програма на БАБХ за контрол на храни за съдържание на замърсители, добавки, материали и предмети предназначени за контакт с храни и храни обработени с йонизиращи лъчения за 2020 г.;
- проект на Национална програма на БАБХ за контрол на остатъци от пестициди в храни за 2020 г.;
- Работа по изготвяне на становище по проект на Решение на МС за одобряване на Ръководство за извършване на предварителна оценка на въздействието;
- Заключителна работа по изготвяне на проект на Годишна програма за работа на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) към МЗХГ през 2020г. съгласно чл. 20, ал. 4 от ЗЦОРХВ;
- Подготовка и работа по изготвяне на Методология за оценка на риска при репопулиране на свиневъдни обекти;
- Подготовка и участие в работна среща с ръководството на Български ветеринарен съюз в зала 400, МЗХГ относно изготвяне на проект на ЗИД на ЗВД;
- Подготовка на материали за участие в „Представяне, обсъждане и гласуване за първо четене на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за ветеринарномедицинската дейност, № 954-01-70, внесен от народния представител Михаил Христов и група народни представители на 13.09.2019 г.“ - Комисия по околната среда и водите при Народно събрание;
- Подготовка и изготвяне на предложения във връзка с проучване и систематизиране на опита на ДЧ в прилагане на агроекологични мерки и практики, свързани с околната среда и координиране на работата по разработка на елементите на „Зелена архитектура“ – в изпълнение на заповед РД 09-857/28.08.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите. Добрите практики са свързани с въвеждането на посилен екологичен елемент в Общата селскостопанска политика (ОСП) след 2020 г. като основен аспект, който Европейската комисия (ЕК) предлага в Реформата на ОСП;
- Участие в среща на работна група за изменение на закона за ЦОРХВ, на 05.11.2019 г.;
- Подготовка и участие в работна група за проучване и систематизиране на опита на ДЧ в прилагане на агроекологични мерки и практики, свързани с околната среда и координиране на работата по разработка на елементите на „Зелена архитектура“ – в изпълнение на заповед РД 09-857/28.08.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите;
- • Проведена разяснителна работна среща с представител на БАБХ относно структуриране и изготвяне на подзаконови документи - Стандартни оперативни процедури (СОП) и инструкции за нуждите на Агенцията
- Участие в работна група за изготвяне на проект на ЗИД на ЗВМД и изготвяне на становище;
- Проведена работна среща с представител на БАБХ относно обсъждане, подпомагане и изготвяне на Стандартни оперативни процедури/СОП/ за нуждите на Агенцията;

- Участие в среща на работна група за изменение на закона за ЦОРХВ, на 21.10.2019 г.;
- Изготвяне на становище по проект на ЗИД на Закона за ветеринарномедицинската дейност №954-01-70, внесен в НС от Михаил Христов и група народни представители;
- Изготвено становище по проект на ЗИД на Закона за лова и опазване на дивеча;
- Подготовка на информация/материал за изготвяне на Аграрен доклад, в изпълнение на заповед РД09-524/04.06.2019 г. на г-жа Десислава Танева – министър Министерство на земеделието, храните и горите;
- Изготвено становище по проект на Постановление на МС за изменение и допълнение на Постановление № 90 на МС от 2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации;
- Изготвен отговор до МЗХГ по проект на Закон за стратегическото планиране на Република България;
- Изготвено становище по Проект на Решение на Министерски съвет за приемане на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие;
- Работа по Стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата – материал изпратен за разглеждане от МОСВ чрез МЗХГ;
- Участие в Работна група за изготвяне на становище до МОСВ относно необходимост от планиране на мерки за опазване на водите при загробване на животни в огнища на Африканска чума по свинете.
- Изготвено становище по Проект на Меморандум за разбирателство за сътрудничество в областта на земеделието между МЗХГ на Р. България и Министерство на земеделието, горите и водното стопанство на Република Северна Македония;
- Изготвено становище по проекти на: доклад, решение на МС за приемане на Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, съобщение до средствата за масова информация и финансова обосновка.

Ръководена от директора на Центъра междуведомствена работна група, съставена със заповед на министъра на земеделието, храните и горите, разработи **проект на Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни (2019 – 2024 г.)**.

Експерти от активно работиха по изготвянето и на следните **национални планове и програми**:

- Национален план за действие срещу антимикробната резистентност (АМР);
- Национална програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход за 2020 г.;
- Национална програма за контрол на храни за съдържание на замърсители, добавки, материали и предмети предназначени за контакт с храни и храни обработени с йонизиращи лъчения за 2020 г.;
- Актуализиране на „Национална програма за контрол на вредителите по трайни насаждения през зимния период.

Експерти извършиха **преглед на нормативната уредба**, законодателните промени и инициативи, свързани с:

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
 тел. 02/4273056

- Въвеждане на нови технологии в селското стопанство, подпомагане на дейности, свързани със стимулиране на търговията и насърчаване/привличане на инвестиции в областта на селското стопанство и съдействие за привличане на инвестиции от Кралство Саудитска Арабия и Република България (работна група Заповед № РД09-727/10.08.2018 г. на министъра на земеделието, храните и горите).

- Специфичните изисквания към безопасността и качеството на храните, предлагани в детските заведения и училищата, както и към храни, предлагани при организирани мероприятия за деца и ученици - във връзка с отговор до МЗХГ, по жалба до омбудсмана на Република България.

1.1.15. Дейности по Контактен център.

- Разпространение на информация в мрежа от научни организации в България, с които работи българският контактен център, с цел популяризиране на дейността на ЕОБХ и информиране на заинтересованите страни за предложени от ЕОБХ инициативи, възможности за работа в мрежи (грант-ове), свободни работни позиции;

- Обмен на информация с национални и международни организации (ЕОБХ, ЕС, национални организации в ДЧ и трети страни и др.), във връзка с предоставяне на информация по постъпили запитвания в мрежата от национални контактни точки на ЕОБХ. През отчетния период бяха обработени 25 запитвания, постъпили от различни контактни точки на ЕОБХ в ДЧ;

- Изпращане на запитвания (искане на информация) в мрежата от национални контактни точки на ЕОБХ за обмяна на опит по приоритетни за България теми, както следва:

- ✓ Искане на информация относно научни доказателства за наличие на пластмасови микрочастици в храни и вода, 29/03/2019;
- ✓ Искане на информация относно съдържание на мелатонин и синефрин в хранителни добавки, 25/07/2019 и
- ✓ Искане на информация относно прилагане на Регламент 2017/2158 от 20 ноември 2017 г. относно ограничителни мерки и референтни нива за намаляване на наличието на акриламид в храни.

- Изготвяне на годишен технически доклад за дейността на контактната точка на ЕОБХ за България за 2019 г.;

- Планиране на дейността на контактната точка на ЕОБХ за България за 2020 г. Подготовка на годишен план за дейността на Българския контактен център, включително бюджет по дейности за 2020 г., предоставени в рамките на многогодишното споразумение за целева безвъзмездна помощ между ЦОРХВ и ЕОБХ;

- Дейности, свързани по подновяване на споразумението за контактната точка за 2020 – изготвяне, съгласуване и публикуване в системата за управление на документи на ЕОБХ (DMS) на писмо за удължаване на споразумението по образец на ЕОБХ, изготвяне, съгласуване и публикуване в DMS на план за дейностите на контактната точка за 2020, по образец на ЕОБХ;

- Обсъждане на ново предложени набор от допълнителни дейности на контактните точки на ЕОБХ, формулирани в рамките на 41-ва среща на контактните точки, проведена на 14 - 15.11.2019 г., в гр. Парма, Италия и представени за обсъждане

на 74 среща на Консултативния Съвет на ЕОБХ, на 27-28 ноември 2019 г., в гр. Парма, Италия. Планиране на нови допълнителни дейности за изпълнение през 2020 г.;

- Подготовка и провеждане на 40-та среща на контактните точки на ЕОБХ, на 04-05 септември 2019 г., в гр. София, България - Съгласуване на обобщена информация за планираната сесия "Data collection", в рамките на срещата и изпращането ѝ до ЕОБХ; комуникация с ЕОБХ и осигуряване на екскурзовод и други;
- Подготовка организиране и провеждане на 12-та научна конференция на Българския контактен център на ЕОБХ към ЦОРХВ, 25-ти октомври 2019 г. от 09.00 ч. в Гранд хотел София, гр. София;
- Актуализиране на списъка с контакти, включени в научната мрежа на ЦОРХВ по чл. 6 от Закона за ЦОРХВ, и в научната мрежа на ЕОБХ по чл. 36 от Регламент 178/2002, както и от заинтересовани организации, извън тези мрежи, които получават информация от ЕОБХ и ЦОРХВ;
- Участие в работна среща и подпомагане на представители на Агробиоинститут, гр. София, във връзка с подготовката и кандидатстване за включването им в списъка на ЕОБХ с научни организации по чл. 36 от Регламент 178/2002;
- Участие в работна среща и консултиране, както и предоставяне на информация по електронен път до представители на ЛТУ за включването им в списъка с научни организации ЕОБХ по чл. 36 от Регламент 178/200;
- Обсъждане на възможността и готовността за включване на Българска агенция по безопасност на храните в списъка на ЕОБХ с научни организации по чл. 36 от Регламент 178/2002, предоставяне на информация по електронен път до посоченото контактно лице;
- Участие в работна среща с председателя на ССА и представяне на информация относно предстояща актуализация на списъка на EFSA по член 36 и прехвърляне на данни за тях в нова база данни на EFSA за управление на организациите, на 10.01.2019г.;
- Въвеждане в употреба на новата база данни на ЕОБХ за управление на организациите по чл. 36 от Регламент 178/2002. Планиране и провеждане на работни срещи и посещения на всички 17 български организации, включени в този списък. Комуникация с представители (контактни точки) на всички организации, създаване на акаунт и актуален профил за всяка от организациите в новата база данни на ЕОБХ. Проверка на документите, представени от всяка организация, доказващи области на компетентност и съответствие с критериите за включване на дадена организация в чл. 36 от Регламент 178/2002 (описани подробно в Регламент 2230/2004);
- Участие в проучване на ЕОБХ относно удовлетвореността на контактните лица и контактните точки от използването на новата електронна платформа на ЕОБХ за управление на организациите по чл. 36;
- Участие в проучване на ЕОБХ относно воденето на аудиозаписи по време на срещите на контактните точки и EFSA;

- Превод и обработка онлайн на предстоящо проучване на ЕОБХ сред пчеларите, във връзка с актуализиране на Ръководство за пчеларите на ЕОБХ от 2013 г., съгласно мандат от ЕС; комуникация с ЕОБХ; комуникация с пчеларските асоциации в България и ресорната дирекция в МЗХГ.;

- Работа в базата данни на ЕОБХ за планираните дейности за оценка на риска - R4EU. Обработка и публикуване на дейности по оценка на риска в базата данни, както и предоставяне на извадки от базата данни на ръководството на ЦОРХВ;

- Актуализация на каталога с проектни предложения на ЕОБХ (EU RAA), съдържащ българско проектно предложение, след съгласуване с отдел ОП и Ръководството на ЦОРХВ;

- Публикуване на материали в платформата на ЕОБХ за обмен на информация Knowledge Junction;

- Ръководене на дейностите, свързани с комуникацията и оказване на подкрепа на експерта в експертната мрежа по комуникации на ЕОБХ (CEN);

- Поддържане на връзка и обмен на информация с представителя на Консултативния съвет на ЕОБХ, както и с представители на България в научните мрежи на ЕОБХ;

- Участие в тестова група от ДЧ за комуникация с ЕОБХ във връзка с въвеждането в експлоатация и тестване на платформата TEAMS за целите на бъдеща комуникация на ЕОБХ с контактните й точки;

- Организиране и провеждане на обучение за докладване на данни за зоонози, проведено на 21-22.02.2019 г. съвместно с представители от ЕОБХ, Република Северна Македония и Италия;

- Изготвяне на опорни точки за директора/ зам. директора във връзка с участието им в 71-ва, 72-ра, 73-та и 74-та среща на Консултативния съвет на ЕОБХ;

- Попълване на апликационна форма за кандидатиране на директора на ЦОРХВ за член на УС на ЕОБХ;

- Участие във видеоконферентно обучение на ЕОБХ относно използването на базата данни на ЕОБХ с планираните дейности по оценка на риска, по отношение на работа с каталога с проекти на ЕОБХ, 15.07.2019г;

Подробно описание на дейностите, свързани с работата на българския контактен център е налично в изготвения технически доклад за дейността на контактната точка на ЕОБХ за България за 2019 г., достъпен в платформата за управление на данни (DMS) на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ), за ползване от регистрирани потребители, и който може да бъде предоставен допълнително при необходимост.

1.1.16. Печатни издания на ЦОРХВ

Експерти от дирекция ОРХВ участваха в подготовката на следните **печатни издания** на ЦОРХВ:

1. “Актуална информация от ЕОБХ” 1/2019;
2. “Актуална информация от ЕОБХ” 2/2019;
3. “Анализ на тенденциите и източниците на зоонозни заболявания, зоонозни агенти и хранителни взривове през 2017 г.” – Научен доклад на ЕОБХ и ЕСДС.

1.1.17 Публикации на научни информации на дирекция ОРХВ в печатни издания и отразяване в електронни медии

Публикувани са 21 материала в печатни издания и три телевизионни участия, както следва:

- 5 публикации в Списание „Птицевъдство“, броеве 4, 5 и 6 от 2019 г.;
- 4 броя публикации в списание „Ветеринарна медицина“, брой 6, 2019 г.;
- ARG1.BG: Учен оцени оградата и „вълчата урина“ срещу чумата по свинете;
- Арго ТВ: Агротема: Африканската чума по свинете заплашва цялата страна;
- БТВ: Има ли ваксина за чумата по прасетата?;
- списание „Ветеринарна практика“: брой 2/2019: „Пазейки нашия пазар, пазим и целия Европейски съюз“, интервю на проф. д-р Г. Георгиев, д.в.м.н.;
- списание „Ветеринарна практика“: Интервю на проф. д-р Г. Георгиев, д.в.м.н. „ЦОРХВ е звънецът, който оповестява възникващите рискове по хранителната верига“;
- списание „Хранително-вкусова промишленост“ брой 1/2019 – 2 публикации;
- Интервю на проф. д-р Георги Георгиев д.в.м.н в списание „Хранително-вкусова промишленост“ брой 3/2019: За риска и неговите предизвикателства.

1.1.17. Дейности по проекти:

Текущи проекти:

ПРОЕКТ №BUL5017 „Подобряване на националните диагностични възможности за откриване на вируса на Хепатит Е при свине и продукти от свински произход в България чрез инструменти за ядрена молекулярна диагностика за гарантиране на общественото здраве“ към Международната агенция за атомна енергия (МААЕ):

Партниращи институции: Министерство на земеделието, храните и горите, Национален диагностичен ветеринарномедицински институт, Национална референтна лаборатория (НРЛ) към Национален център по инфекциозни и паразитни болести, Лесотехнически университет и Агробиоинститут.

През годината е провеждана непрекъсната комуникация с Международната агенция за атомна енергия и Агенцията по ядрено регулиране, както и с партниращите организации по проекта. Проведени са редица срещи с партньорските организации, както и посещения на място в лабораториите и обсъждане на предстоящи съвместни дейности. През месец март 2019 г., ЦОРХВ е посетен от г-жа Людмила Висзор, мениджър на проекта и проектното предложение е преработено онлайн системата на МААЕ, в съответствие с получените от нея. Също така, през месец октомври 2019 г. г-жа Ана Рафо-Каядо, директор на отдел Европа на Департамента за техническо сътрудничество на МААЕ посети ЦОРХВ.

ПРОЕКТ COST Акция CA 18105 ‘Risk based inspection and integrated meat safety assurance’ (RIBMINS):

Водеща организация: Аграрният факултет на Университета в Нови Сад, Сърбия. В партньорство ще работят 28 държави. От страна на България участват експерти от

Център за оценка на риска по хранителната верига и Ветеринарномедицинския факултет на Тракийски университет, гр. Стара Загора.

През 2019 г. беше осъществена процедура по включването на ЦОРХВ към COST акцията, включваща подготовка на документи за одобрение от ръководителите на COST акцията, както и от контактните лица в Министерство на образованието и науката. В края на 2019 г. беше решено регулярната среща на мрежата да бъде проведена в България, в началото на 2020 г.

ПРОЕКТ № 773701 DEFFEND „Справяне с двойно възникващите заплахи от АЧС и ЗНД в Европа“ по програма Хоризонт 2020:

Водеща организация: Институт Пърбрайт, Великобритания

България, по-конкретно ЦОРХВ се включва в дейностите по РП3 и РП4 (Трансмисия на ваксините за ЗНД) и РП9 (Оптимизиране на стратегиите за ваксините за ЗНД), РП 10 и РП 14.

През 2019 г. е осъществена дейност по работните пакети, по които ЦОРХВ участва. Също така са изготвени и изпратени технически и финансов отчет за 18 месеца.

Приключени проекти през 2019 г.

ПРОЕКТ “Идентифициране на специфични компетентни вектори в аспекта на извършването на мониторинг на някои екзотични трансгранични векторно-преносими заболявания по животните в България, чрез използването на модерни молекулярно-биологични методи“ (GP/EFSA/ENCO/2018/04 Specific competent vectors identification with the view of multiannual monitoring of some exotic vector-borne diseases in Bulgaria with modern molecular-biological tools), финансиран от Европейски орган по безопасност на храните (ЕОБХ)

В рамките на проекта е организирано и проведено специализирано обучение на тема „Идентификация на специфични компетентни вектори, чрез модерни молекулярно-биологични методи (ДНК баркодинг)“ с участието на лектори от Институт по паразитология, Цюрих, Швейцария в два модула. Модул 1 от специализираното обучение е проведен в периода 10-14 юни 2019 г., в гр. Стара Загора, а модул 2 в периода 09-13 септември 2019 г. - в гр. Благоевград (9-10 септември) и гр. София (11-13 септември). През месец ноември е организиран и проведен семинар. Изработена е база данни с вектори векторно-преносими заболявания по животните в България. През месец юни 2019 г. е изготвен и изпратен на ЕОБХ междинен технически отчет, а през месец декември 2019 г. са изготвени финални финансов и технически отчети.

ПРОЕКТ „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателството свързано с оценката на риска по хранителната верига“ по Оперативна програма „Добро управление“, процедура BG05SFOP001-2.009

По този проект ЦОРХВ е партньор. В рамките на проекта е проведен обществен форум, изготвен е Регистър на заинтересованите страни, Сборник с добри практики и иновативни решения, свързани с подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политиката и законодателството в сферата на риска по хранителната верига, също така е разработен механизъм и инструментариум за обратна връзка и оценка от страна на гражданите и бизнеса относно действията на ЦОРХВ при оценката на риска по хранителната верига.

гр. София, 1618, бул. ”Цар Борис III” № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

Периодично са подготвяни информационни материали, които са публикувани на електронната страница на ЦОРХВ.

Подадени проектни предложения:

- Участие като партньор в консорциум по обява на Европейска комисия по програмата „Инструмент за техническо сътрудничество за 2017 и 2018 г. на тема „Подобряване на законодателството, контрола и осведомеността за безопасността на храните, здравето и хуманното отношение към животните в Украйна“;
- Изготвено и подадено проектно предложение „Укрепване капацитета на Държавната служба на Украйна по безопасност на храните и защита на потребителите в областта на оценката на риска по агрохранителната верига“;
- Изготвено и подадено проектно предложение „Укрепване капацитета на Научно-изследователския център по земеделие на Грузия в областта на оценката на риска по агрохранителната верига“;
- Изготвено и подадено проектно предложение „Укрепване капацитета на Агенцията по храните и ветеринарните въпроси на Косово в областта на оценката на риска по агрохранителната верига“.

1.1.19. По искане на БАБХ дирекция ОРХВ изготви становище за прилаганите към момента критерии за оценка на риска в обектите за производство и търговия с храни

1.1.20. Анкетни проучвания

- Анкетно проучване за обратна връзка от участниците в кръгла маса „Обсъждане на борбата със загубите на храни в България“, проведена на 12.02.2019 г.;
- Анкетно проучване за оценка и удовлетвореност сред участниците в 12-та научна конференция на българския контактен център на ЕОБХ „Климатичните промени – глобална заплаха за хранителната верига“, проведена на 25 октомври 2019 г.;
- Анкетно проучване за обратна връзка от участниците в изнесено обучение „Тренинг и екипен коучинг“ за служителите на ЦОРХВ, проведено в периода 13 – 15 ноември 2019 г., гр. Банско;
- Анкетно проучване за обратна връзка от участниците в научен колоквиум „Приложение на методите на пълен геномен секвентен анализ и ДНК-баркодинг при диагностиката и контрола на патогенни микроорганизми във ветеринарната медицина и общественото здраве – готова ли е България за предизвикателствата на бъдещето?“, проведен на 20.11.2019 г.

Оценка на препарати за растителна защита, активни вещества, антидоти и синергисти

1.1.21. За 2018г дирекция ПРЗАВАС изпълни основните си дейности съгласно закон за ЦОРХВ, а именно:

Одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти

Оценката на активни вещества се разпределя между държавите членки с регламент от Европейската комисия. В този процес държавите членки се определят като държава членка докладчик и държава членка съдокладчик.

България е държава членка докладчик за а.в. хлоротолурон, за която отговорна институция е БАБХ съгласно ПЗР § 7 (3) на Закон за Центъра за оценка на риска по хранителната верига. Във връзка с финализиране на оценката, ЦОРХВ участва активно в изготвянето на доклада до ЕОБХ с наличния си капацитет.

Експертите от дирекция ПРЗАВАС извършват оценка с доклад за оценка съгласно чл. 8(1) от ЗЦОРХВ в следните области и по съответните видове процедури съгл. Регламент (ЕС) №1107/2009:

- в област Физикохимични и технически свойства, аналитични методи
процедура по чл. 40-42 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 41 бр.
процедура по чл. 33-39 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 45 бр.
процедура по чл. 80/ чл. 43 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 10 бр.
процедура по чл. 45 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 13 бр.
процедура по Чл. 52 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 12 бр.
процедура по Чл. 38 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 1 бр.
- в област Токсикология на бозайниците
процедура по чл. 40-42 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 41 бр.
процедура по чл. 33-39 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 10 бр.
процедура по чл. 80 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 10 бр.
процедура по чл. 45 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 5 бр.
- в област остатъчни вещества и експозиция на потребителите
процедура по чл. 40-42 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 41 бр.
процедура по чл. 33-39 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 72 бр.
процедура по чл. 80/чл. 43 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 10 бр.
процедура по чл. 45 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 9 бр.
процедура по чл. 51 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 4 бр.
процедура по чл. 44 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 1 бр.

Задължения по чл. 12 Регламент (ЕО) № 396/2005:

Събиране на информация относно разрешени ПРЗ в България, обобщение на параметрите на одобрените ДЗП и предоставяне на информацията на ЕОБХ във връзка с прегледа на МДГОВ по чл.12 от Регламент (ЕО) 396/2005 – за 29 активни вещества.

- в област Екотоксикология:
процедура по чл. 40-42 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 41 бр.
процедура по чл. 33-39 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 72 бр.
процедура по чл. 80 / чл.43 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 10 бр.
процедура по чл. 45 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 4 бр.
- в област Съществуване в околната среда:
процедура по чл. 40-42 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 41 бр.
процедура по чл. 33-39 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 72 бр.
процедура по чл. 80/ чл.43 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 10 бр.
процедура по чл. 45 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 4 бр.
- област „Биологична ефикасност“
процедура по чл. 40-42 от Регламент (ЕС) №1107/2009 – 41 бр.

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

процедура по чл. 33-39 от Регламент (ЕС) №1107/2009– 73 бр.
процедура по чл. 80/чл. 43 от Регламент (ЕС) №1107/2009– 10 бр.
процедура по чл. 45 от Регламент (ЕС) №1107/2009– 11 бр.
процедура по чл. 51 от Регламент (ЕС) №1107/2009– 3 бр.

В резултат на гореописаната дейност приключените и предадени към БАБХ доклади за оценка на ПРЗ за разрешаване са 172 бр.

2. Командировки

2.1. Посещение на ВМФ към Тракийски университет и ОДБХ в Стара Загора, относно организиране на обучение по проект GP/EFSA/ENCO/2018/04 – февруари 2019 г.

2.2. Участие в регионален семинар „Повишаване на националните възможности за навременно и бързо откриване на приоритетни векторно предавани болести по животните (включително зоонози) чрез инструментите за молекулярна диагностика“ в Букурещ, Румъния, 25-29.03.2019 г.

2.3. Участие в 1-ва среща на Научна мрежа за мониторинг на химични замърсители – гр. Парма, Италия, 19-21.03.2019 г.;

2.4. Командировка в гр. Стара Загора във връзка с подготовка на обучение по проект на ЕОБХ – 22.05.2019 г.

2.5. Участие в обучение по идентификация на вектори към МААЕ от 01-12.07.2019 г. в гр. Анкара, Турция;

2.6. Командировка в гр. Благоевград във връзка с подготовка на обучение по проект на ЕОБХ – август 2019 г.

2.7. Участие в 38-ма среща на контактните точки и ЕОБХ, 26 – 27.02.2019 г., гр. Парма, Италия.

2.8. Участие в 39-та среща на контактните точки и ЕОБХ, 22 – 23.05.2019 г., гр. Сараево, Босна и Херцеговина.

2.9. Участие и председателстване в 40-та среща на контактните точки и ЕОБХ, 04-05.09.2019 г., в гр. София, България.

2.10. Участие 41-ва среща на контактните точки и ЕОБХ, 12-15.11.2019 г., в гр. Парма, Италия.

2.11. Участие в 37-ма среща на научната мрежа за мониторинг на зоонозите към ЕОБХ, 21-22.10.2019 г., гр. Парма, Италия.

2.12. Участие в работна среща за подписване на Споразумение за партньорство и взаимодействие в областта на безопасността на храните и ветеринарната политика между Център за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) на Р. България и Агенцията по храни и ветеринарни въпроси на Р. Северна Македония, 01-02.10.2019 г., в гр. Скопие, Република Северна Македония;

2.13. Командировка в Пловдив и Стара Загора и посещение на научни организации (Институт за изследване и развитие на храните, Аграрен университет, Университет по хранителни технологии, Институт по зеленчукови култури „Марица“, Тракийски университет) в периода 12-13.02.2019г. във връзка с наше писмо Ц-116/21.01.2019г. относно актуализиране на списъка по чл. 36 от Регламент 178/2002 и въвеждане в експлоатация на нова електронна платформа за управление на организациите по чл. 36 на Регламент 178/2002, разработена от EFSA;

2.14. Командировка в гр. Атина, Гърция (14.02.-15.02.2019 г.), във връзка с участие в работен семинар, организиран от Гръцката агенция по храните (EFET). Основен акцент: представяне на резултатите в изпълнение на Грант на ЕОБХ (Grant № GA/EFSA/EFSCO/2016/04): „Оценка на риска от листериоза, свързан с консумация на

предварително не-опаковани, готови за директна консумация месни продукти, предлагани в обекти за търговия в Гърция“;

2.15. Командировка в гр. Парма, Италия (10.04. – 11.04.2019 г.) във връзка с участие в - 21-та среща на Научната мрежа за нововъзникващите рискове (EREN – Scientific Committee and Emerging Risk) към ЕОБХ;

2.16. Командировка в гр. Пловдив (14.05.2019 г.), във връзка с участие с презентация в Обучителен семинар: „Осигуряване на качеството и безопасността на храни, напитки и фуражи“ - съвместна инициатива на Центъра за обучение по качество и безопасност на храните, катедра Биотехнология на УХТ, Българската агенция по безопасност на храните и Центъра за оценка на риска по хранителната верига – Пловдив (14 - 17 май 2019 г.);

2.17. Участие с постер в международна научна конференция: "Традиции и съвременност във ветеринарната медицина" - 12.04 – 14.04.2019г., Учебно-опитно горско стопанство на ЛТУ – Юндола.

2.18. Подготовка и участие на директора на дирекция КРОКЦ в среща – дискусия на тема Обща селскостопанска политика 2021-2027 г. с акцент „Представяне на SWOT анализ за околна среда и климат“, на 03.12.2019г. в гр. Пловдив.

2.19. Участие на директор и началник отдел КРКЦ в среща за подписване на споразумение за сътрудничество в областта на оценката и комуникацията на риска между Центърът за оценка на риска по хранителната верига на България и Агенцията по храните и ветеринарните въпроси на Република Северна Македония, 01-02.10.2019г., Скопие, Северна Македония.

2.20. с. Ябълково, Хасковско, с. Ястребово и с. Ягода, Старозагорско и с. Скуtare, Пловдивско. Информационно разяснителна кампания на МЗХГ сред населението и органите на местната власт в страната във връзка със заболяването АЧС;

2.21. Командировка 07.08.2019 г. до Стара Загора – Тракийски университет – Ветеринарномедицински факултет. Участие в Кръгла маса във връзка със заболяването Африканска чума по свинете – разглеждане и обсъждане на проект на „Стратегия за ограничаване и ликвидиране на АЧС на територията на страната“.

2.22. Командировка 24-25.07.2019 г. до гр. Русе и гр. Силистра. Участие в заседания на Областни епизоотични комисии и срещи със свиневъди и заинтересовани страни във връзка със заболяването Африканска чума по свинете.

2.23. Командировка на експерти до ОДБХ гр. Враца, гр. Мизия, с. Софрониево, с. Бутан и с. Гложене и обратно във връзка с констатирано огнище на АЧС, на 16.07.2019. Проведени срещи и разяснителна кампания по отношение на заболяването с местната власт и население;

2.24. Командировка до гр. Велико Търново. Работна среща с директора на ОДБХ В. Търново. Участие в заседание на кметове на общини от Северен Централен район. Разясняване на ситуацията и разпространението на АЧС в страната.

2.25. Командировка и участие в Първи ветеринарномедицински конгрес, организиран от Ветеринарната комара на Република Северна Македония и Български ветеринарен съюз, на 15-16 март 2019 г. в град Струмица, Република Северна Македония;

2.26. Подготовка и организация по посещение в Аграрен университет, Пловдив във връзка с предстоящата среща – дискусия на тема Обща селскостопанска политика 2021-2027 г. с акцент „Представяне на SWOT анализ за околна среда и климат“. Събитието ще се проведе на 3 декември 2019 г. от 9:00 ч. в гр. Пловдив, Голяма Аула на Аграрен университет Пловдив.

2.27. Участие в среща на експертите по оценка на пестициди – токсикология на бозайниците, гр. Парма, Италия

2.28. Участия в заседания на Постоянен комитет по хранителната верига и здраве на животните – пестициди/остатъци, проведено в Белгия, гр. Брюксел;

2.29. Участия в заседания на Постоянен комитет по хранителната верига и здраве на животните – пестициди/ПРЗ законодателство, проведено в гр. Брюксел, Белгия;

2.30. Посещение на земеделско изложение Агра, гр. Пловдив

2.31. Участие в презентация на установка за пречистване на промивни води от ПРЗ в с. Устина, област Пловдив

3. Обучения

Центърът следва политиката за постоянно обучение на служителите, за да бъде поддържана информираността относно последните промени в тази област и да се развиват нови умения. В Центъра,0, се прилага практиката на каскадното обучение, т.е. всеки експерт, преминал обучение, което е в интерес и на останалите колеги, представя подробна информация за курса/семинара на колегите си и предоставя получените учебителни материали. Изготвя се синтезирана информация от обученията, семинарите и конференциите, която се публикува на електронната страница на ЦОРХВ.

- 2018-ЕМ-6-Анализ на потребностите от обучение – 10-29.01.2019 г., електронен курс;

- Специализирано обучение на тема „Идентификация на специфични компетентни вектори, чрез модерни молекулярно-биологични методи (ДНК баркодинг)“ – модул 1 в периода 10-14 юни 2019 г., в гр. Стара Загора;

- Специализирано обучение на тема „Идентификация на специфични компетентни вектори, чрез модерни молекулярно-биологични методи (ДНК баркодинг)“ – модул 2 в периода 09-13 септември 2019 г. - в гр. Благоевград (9-10 септември) и гр. София (11-13 септември).

- Участие на служител от отдела в обучение на тема: 2019 - ОП 14 - Системи за управление на качеството, организирано от Института по публична администрация (ИПА) (10.06. - 11.06.19 г., гр. Баня);

- обучение на тема: Основи на хигиенния инженеринг и дизайн в хранителната индустрия – 01.04.2019 г., организирано от Регионалната секция на EHEDG /European Hygienic Engineering and Design Group/ в България.

- Участие на експерт от отдела в обучение на тема: Основи на хигиенния инженеринг и дизайн в хранителната индустрия – 01.04.2019 г.

Обучения, организирани от ЦОРХВ:

- Експертите от ЦОРХВ участваха в изнесено обучение (team building), на тема „Тренинг и екипен коучинг“, проведено в периода 13-15.11.2019 г., гр. Банско;

- Вътрешно обучение за точност при превода на английски термини при изготвяне на научни информации и създаване на общ терминологичен речник, проведено на 3.07.2019 г.;

- Един експерт от дирекция ОРХВ участва в обучение на тема: 2019 – ОП 14 – Системи за управление на качеството, организирано от Института по публична администрация (ИПА) (10.06. – 11.06.19 г., гр. Баня).

- Един експерт от дирекция ОРХВ участва в обучение на тема: Основи на хигиенния инженеринг и дизайн в хранителната индустрия – 01.04.2019 г.,

организирано от Регионалната секция на EHEDG /European Hygienic Engineering and Design Group/ в България.

- Един експерт от дирекция ОРХВ е обучен по проект съвместно с МААЕ 2020-2021, BUL2018003 на тема: „Подобряване на националните диагностични възможности за откриване на вируса на хепатит Е при свине и продукти от животински произход в България чрез методи, основаващи се на нуклеарно молекулярните технологии за гарантиране на общественото здраве“.

- Експерти от дирекции КРОКЦ и ОРХВ са преминали следното обучение **извън страната:**

- Участие на двама експерти в 8-та лятна академия (юни – юли 2019 г.) на Федералния институт за оценка на риска (BfR) на Германия на тема „Оценка на риска и комуникация на риска в контекста на безопасността на храните“.

- Участие на двама експерти в обучения в следните теми:

- ✓ „Хуманно отношение към животните по време на транспорт (ниво напреднали) – второ издание“ (17–20.09.2019 г. в град Фрайсинг, Германия);

- ✓ „Проучванията в областта на здравето на растенията – сесия 8, (09. – 12.12.2019 г., в Букурещ, Румъния), организирани в рамките на инициативата „Подобро обучение за по-безопасна храна“ на Европейската комисия (ЕК).

- обучение на експерти в област на оценка съдба и поведение на продуктите за растителна защита в околната среда в Копенхаген, Дания;

- обучение на експерти в област токсикология и екотоксикология за идентифициране на ендокринните разрушители в Брюксел, Белгия;

- обучение на експерт в област екотоксикология в Португалия;

- обучение на експерт в област на оценка за ефикасност на продукти за растителна защита в Перуджа, Италия;

4. Участия в Семинари, Научно-практически конференции и др. организирани от ЦОРХВ или съвместно с други ведомства и организации:

Експертите от Центъра организираха и участваха в научно-практически конференции по теми с изключителна важност за българското общество. Винаги се цели да се даде форум за участие на всички заинтересовани страни с възможност за обмен на актуална информация и данни, мнения, позиции за епидемиологията, разпространението, особеностите на развитие, профилактиката, диагностиката и лечението на болестите по животните, потенциални или нововъзникващи здравни рискове по хранителната верига. През 2019 г. експерти от Центъра са участвали в симпозиуми, конференции и семинари/ в т.ч. и международни/ с доклади, лекции, презентации и постери.

4.1. Кръгла маса на тема: „Обсъждане на борбата със загубите на храни в България“ (12.02.2019 г.). В мероприятиято се включиха активно голяма част от заинтересованите страни. Основната цел на организирания форум беше да се представи проект на Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубите на храни и да се обсъдят съществуващите практики за събиране на данни за генерираните загуби на храни, за пренасочване на нереализираните годни за консумация храни, както и необходимите мерки и действия, които следва да се предприемат за намаляване на загубите на годни за консумация храни. Изготвена информация за сайта на ЦОРХВ с основни изводи от проведеното събитие.

4.2. Научен колоквиум „Приложение на методите на пълен геномен секвентен анализ и ДНК-баркодинг при диагностиката и контрола на патогенни микроорганизми във ветеринарната медицина и общественото здраве – Готова ли е България за предизвикателствата на бъдещето?“, 20.11.2019 г., хотел Форум, гр. София. Изготвена информация за сайта на ЦОРХВ с основни изводи и презентациите от проведеното събитие.

4.3. Конференция на тема: „Африканска чума по свинете - изводи, поуки и бъдещи действия“, 18-19.12.2019 г., гр. София, ЦОРХВ, БАБХ, МЗХГ.

4.4. 12-та научна конференция „Климатичните промени – глобална заплаха за хранителната верига“, 25.10.2019 г., гр. София, ЦОРХВ и БКЦ.

4.5. Международна научно-практическа конференция „Храни и опаковките им. Риск мениджмънт в туризма“, 07.03.2019 г., гр. София, ЦОРХВ, Нов български университет, Университет по мениджмънт и информационни технологии, Северна Македония.

4.6. Участие на експерт с презентация на тема: „Хепатит Е – подценяван риск за здравето на хората“, в Международната научно-практическа конференция: „Храни и опаковките им. Риск мениджмънт в туризма“ (07.03.2019 г., София);

4.7. Участие на служител с презентация на тема: Нововъзникващи проблеми и рискове, свързани с безопасността на храните, идентифицирани от Европейския орган по безопасността на храните (ЕОБХ) в Обучителен семинар: „Осигуряване на качеството и безопасността на храни, напитки и фуражи“ - съвместна инициатива на Центъра за обучение по качество и безопасност на храните, катедра Биотехнология на УХТ, Българската агенция по безопасност на храните и Центъра за оценка на риска по хранителната верига (14-17.05.2019 г., Пловдив);

4.8. Участие на служител в кръгла маса на тема „От зърното до хляба“ в Интер Експо Център - 06.11.2019г.;

4.9. Участие на служител в научен колоквиум на 20.11.2019 г. на тема: “Приложение на методите на пълен геномен секвентен анализ и ДНК-баркодинг при диагностиката и контрола на патогенни микроорганизми във ветеринарната медицина и общественото здраве – Готова ли е България за предизвикателствата на бъдещето?”;

4.10. Участие на служители в конференция на тема „Африканска чума по свинете - изводи, поуки и бъдещи действия“, място: „Парк Хотел Москва“, 19 декември 2019 г.

4.11. Участие с **презентация** на тема: „Изпълнение на препоръките на научно-практическата конференция на тема: „Актуални проблеми на инфекциите с вируса на хепатит Е при хора и животни“ на научен форум, проведен на 22.05.2018 г, организиран от Българска асоциация по персонализирана медицина на тема: „Персонализиран подход при диагностиката и лечението на някои инфекциозни заболявания: вирусни хепатити, HIV инфекции и ко-инфекции и други“.

4.13. Участие с **презентация на тема**: „Хепатит Е – подценяван риск за здравето на хората“, в Международната научно-практическа конференция: „Храни и опаковките им. Риск мениджмънт в туризма“, 07.03.2019 г., София.

4.14. Участие с **презентация на тема**: Нововъзникващи проблеми и рискове, свързани с безопасността на храните, идентифицирани от ЕОБХ в обучителен семинар: „Осигуряване на качеството и безопасността на храни, напитки и фуражи“ - съвместна инициатива на Центъра за обучение по качество и безопасност на храните, катедра Биотехнология на УХТ, БАБХ и ЦОРХВ, 14-17.05.2019 г., Пловдив.

4.15. Участие с **две презентации** на конференция на тема: “Африканска чума по свинете - изводи, поуки и бъдещи действия”, организирана от МЗХГ, БАБХ и ЦОРХВ, 18 -19.12.2019 г., „Парк Хотел Москва“, гр. София:

- „Оценка на риска от разпространение на Африканска чума по свинете в страните от Югоизточна Европа и определяне на основните рискови фактори за разпространение на болестта“

- „Дефинирани слабости по време на информационната кампания за епизоотията с Африканска чума по свинете“.

4.16. Участие с **две презентации** в заключителен семинар по проект “Идентифициране на специфични компетентни вектори в аспекта на извършването на мониторинг на някои екзотични трансгранични векторно-преносими заболявания по животните в България, чрез използването на модерни молекулярно-биологични методи“, изпълняван от ЦОРХВ, 12.10.2019 г. в хотел Форум, гр. София.

4.17. Участие с **презентация** за благосъстоянието на птиците - пододерматитът и мократа постеля в Международна конференция и бизнес среща с изложба „Птицевъдство 2019“, ноември 2019 г., гр. Пловдив, организирани от Съюза на птицевъдите в България.

4.18. Участие с **постер** “Possible entry pathways and host plants of the bacterium *Xylella fastidiosa* in Bulgaria” в конференция на ЕОБХ във връзка с вредителя *Xylella fastidiosa* – науката в подкрепа на решенията, 28-30 октомври, 2019 г., Аячо, Корсика;

4.19. Участие с **постер** в международна научна конференция: "Традиции и съвременност във ветеринарната медицина", 12 - 14.04.2019 г., Учебно-опитно горско стопанство на ЛТУ, Юндола.

4.20. Работен семинар на тема: „Оценка на риска от наличието на *Listeria monocytogenes* в готови за директна консумация месни продукти“, 14 - 15.02.2019 г., Атина, Гърция.

4.21. Работен семинар, организиран от Гръцката агенция по храните (EFET), с основен акцент: представяне на резултатите в изпълнение на Грант на ЕОБХ (Grant № GA/EFSA/EFSCO/2016/04): „Оценка на риска от листериоза, свързан с консумация на предварително не-опаковани, готови за директна консумация месни продукти, предлагани в обекти за търговия в Гърция“, гр. Атина, Гърция (14-15.02.2019 г.).

4.22. Среща -дискусия на тема „Обща селскостопанска политика 2021-2027 г.“, с акцент „Представяне на SWOT анализ за околна среда и климат“, проведена на 03.12.2019 г. в гр. Пловдив, Аграрен университет Пловдив.

4.23. Среща на експертно ниво, организирана от Министерството на здравето на тема: „Проблеми на антимикробната резистентност в Черноморския регион – предизвикателства, тенденции и последици за трансграничния надзор“.

4.24. 17-ти Национален конгрес по клинична микробиология и инфекции, организиран от Българската Асоциация на Микробиолозите.

4.25. Кръгла маса на тема „От зърното до хляба“, 06.11.2019 г., Интер Експо Център, гр. София.

4.26. Шестнадесета Национална научно–практическа конференция “Бъдещето на храната“, организирана от Съюз по хранителна промишленост, МЗХГ и Федерацията на научно-техническите съюзи, 19.11.2019 г., Парк хотел Москва, гр. София.

4.27. Научно-практическа конференция, организирана от ANSES, VfR, DTU, NIFDS, на тема: „Патогенни причинители в храни и пълен геномен секвентен анализ: ползи за опазването на общественото здраве и здравето на животните“.

4.28. Телеконференция на ЕОБХ, във връзка с презентация за работа с последната версия на модела за оценка на риска от пестициди – PRIMo 3.1.

4.29. Подготовка, логистична подкрепа и участие в конференция на тема „Африканска чума по свинете - изводи, поуки и бъдещи действия“. Място: „Парк Хотел Москва“, зала Киев - гр. София, 18-19 декември 2019 г.;

4.30. Участие в семинар свързан с „Нова зелена архитектура“ в ОСП - „Good practice workshop Design of National Strategic Plans - analysis, needs assessment and strategic choices Methodology, Tools and Process“ – София, 21-22.11.2019 г., организиран от Координационна група за Новата ОСП, Министерство на земеделието, храните и горите;

4.31. Подготовка и участие в заседание на Надзорен съвет за наблюдение и контрол на дейностите при изпълнение на Националните научни програми, в изпълнение на заповед № РД 09-990/01.04.2019 г. на министъра на образованието и науката.

4.32. Участие в среща на експертите по оценка на пестициди – токсикология на бозайниците, гр. Парма, Италия

4.33. Участие в телеконференции на Управителния комитет на Южната регулаторна зона;

4.34. Участие в Консултативен съвет по биологично производство;

4.35. Участие в Консултативен съвет по пчеларство;

4.36. Участие в Консултативен съвет по овощарство и зеленчукопроизводство;

4.37. Участие в работни срещи на експертите по пестициди към Европейския Орган по безопасност на храните;

4.38. Участие в работна среща на тема „Химия на продукти за растителна защита – хармонизиране на оценката“ в Брюксел, Белгия;

4.39. Участие във втора международно научно-практическа конференция „Глобални проблеми и регионални решения“ в гр. Скопие, Република Северна Македония;

4.40. Подготовка и участие в 12 броя заседания на Съвет за продукти по растителна защита /СПРЗ/ при БАБХ;

4.41. Участие в среща на управителния комитет на южна зона – 9-11.10.2019 в Рим, Италия

4.42. Участие в работна група РАІ към Постоянния комитет по растения, животни и фуражи, секция „ПРЗ – законодателство“ и Интерзонален управителен комитет – 10-11.12.2019.

5. Други дейности

5.1. Изготвяне на указания за заседание на аташета по общо законодателство в областта на храните, на 09 януари 2019 г., на 01 февруари 2019 г., на 06 февруари 2019 г., на 14-15 февруари 2019 г. в гр. Брюксел, Белгия ;

5.2. Изготвяне на обобщена информация относно текущото състояние на досие 2018/0088 (COD): Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно прозрачността и устойчивостта на оценката на ЕС на риска в хранителната верига, за изменение на Регламент (ЕО) № 178/2002 [относно общото законодателство в областта на храните], Директива 2001/18/ЕО [относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда], Регламент (ЕО) № 1829/2003 [относно генетично модифицираните храни и фуражи], Регламент (ЕО) № 1831/2003 [относно фуражните добавки], Регламент (ЕО) № 2065/2003 [относно пушилните ароматизанти], Регламент (ЕО) № 1935/2004 [относно материалите, предназначени за контакт с храни], Регламент (ЕО) № 1331/2008 [относно общата разрешителна процедура за добавките в храните, ензимите в храните и ароматизантите в храните], Регламент (ЕО) № 1107/2009 [относно продуктите за растителна защита] и Регламент (ЕС) 2015/2283 [относно новите храни];

5.3. Изготвяне и изпращане до МЗХГ на справка за служителите, които да бъдат включени в провеждане на социологическо изследване сред служителите и експертите ангажирани пряко с провеждането на Българското председателство на Съвета на ЕС;

5.4. Обобщаване и изпращане ежемесечно в МЗХГ на информация с планирани международни събития във връзка с Заповед РД 09-673/30.08.2017 на Министъра на земеделието, храните и горите;

5.5. Участие в среща с представители от Саудитска Арабия на 30.01.2019 г. в ЦОРХВ;

5.6. Участие в среща с представители от САЩ, проведена на 17.12.2019 г. в ЦОРХВ

5.7. Организация и участие в работна среща с преводач от ГД „Писмени преводи“ към ЕК по програма „Гостуващ преводач в ЦОРХВ през април 2019 г.;;

5.8. Участие в проучване относно Персонализираната медицина, изпратено от Съвместен геномен център;

5.9. Изготвена презентация на тема: Нововъзникващи проблеми и рискове, свързани с безопасността на храните, идентифицирани от ЕОБХ;

5.10. Актуализиране на списъци с контактни лица от ЦОРХВ по определени направления, изпратен от ППРБЕС, със срок за отговор до 30.08.2019г.;

5.11. Изготвяне на професионална автобиография на директора на ЦОРХВ във връзка с негова номинация от МЗХГ за член на Комисията за ГМО;

5.12. Проведен Вътрешен одит по СУК съгласно ISO 9001:2015, през периода 19-20.03.2019 г.;

5.13. Участие в откриваща и закриваща среща на 1 надзорен одит по ISO 9001:2015, на 10.09.2019г.;

5.14. Подаване на данни към ЕОБХ за зоонози, зоонозни причинители и хранителни токсикоинфекции и АМР в България за 2018 г. – обобщаване, подаване, валидиране на данни, комуникация с доставчици на данни на национално ниво и с ЕОБХ;

5.15. Валидиране на подадените данни за антимикробна резистентност в България за 2018 г. в електронния портал на ЕОБХ, и предоставяне на допълнителна информация към ЕОБХ;

5.16. Кореспонденция с EFSA и доставчиците на данни на национално ниво за добавяне на термин в каталозите на ЕОБХ;

5.17. Кореспонденция с Ръководството на ЦОРХВ и на БАБХ за номиниране на служители за предоставяне на достъп до платформата MicroStrategy на ЕОБХ;

5.18. Провеждане на годишно оценяване на служителите от ЦОРХВ и изготвяне на нови работни планове за 2019г., провеждане на междинно оценяване на служителите от Центъра;

5.19. Изготвяне на график за отпуските на служителите от ЦОРХВ за периода април-май и юли-август 2019г.;

5.20. Изготвяне на кратка информация за дейността на контактния център през 2019 г. във връзка с изготвяне на презентация на директора на ЦОРХВ;

5.21. Изготвяне на календар за предстоящите международни срещи през 2019 г.;

5.22. Съгласуване и подписване на документи в деловодна система „Евентис“;

5.23. . Преглед и редакция на писма на служители от ЦОРХВ;

5.24. Участие в колегиумите на ЦОРХВ и в периодичните срещи на ръководството на ЦОРХВ;

5.25. Докладване на данни за остатъци от пестициди, за химични замърсители за 2018 г.;

5.26. Поддръжка и обновяване на страниците на ЦОРХВ - <http://corhv.government.bg/> и БКЦ - <http://focalpointbg.com/>

5.27. Работа по изготвяне на методология за оценка на риска от проникване на АЧС във връзка с ре популация на свиневъдни животински обекти;

5.28. Изготвено Становище по проект на Правила за добра земеделска практика за намаляване на емисиите на амоняк във въздуха, отделен от селскостопански източници;

5.29. Изготвен материал за дирекция „АНАЛИЗ И СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ“, МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ, относно изготвяне на „АГРАРЕН ДОКЛАД 2019“ в изпълнение на Заповед № РД 09-524/04.06.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите;

• 5.30. Работа по изпълнение на заповед РД11-1/09.01.2019 г. на директора на ЦОРХВ, относно дейности по Административния регистър.

5.31 Изготвяне на становище по представен проект на „План за действие за изпълнението на Националната програма за развитие: България 2020 през 2020 година“, изготвен от министъра на финансите;

5.32. Участие в заседание на разширен факултетен съвет на Ветеринарномедицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора, за представяне на монографичен труд - „Европеизация и евроинтеграция на ветеринарномедицинската служба в България (1881-2018) (генезис, развитие, съвременни проблеми)“

5.33. Изготвено и изпратено становище по прект на Методология за оценка на корупционния риск и мотиви към него, изготвени от КПКОНПИ;

5.34. Изготвяне на указания за Постоянен комитет по растения, животни, храни и фуражи секция „Продукти за растителна защита – Законодателство ” 8 бр;

5.35. Изготвяне на указания за Апелативен комитет по растения, животни, храни и фуражи секция „Продукти за растителна защита – Законодателство ” 2 бр;

5.36. Изготвяне на указания за Постоянен комитет по растения, животни, храни и фуражи секция „Продукти за растителна защита –остатъчни вещества” -7 бр;

5.37. Изготвяне на позиции за Съвета на Европейския съюз по земеделие и рибарство;

5.38. Изготвяне на позиции и участие в работни групи във връзка с насърчаване употребата на продукти за растителна защита с нисък риск;

5.39. Участие в регулярни дискуссионни срещи с представители на АРИБ, БАРЗ, БАБХ;

5.40. Участие в междуведомствена консултативна комисия по биологично производство;

5.41. Участие в работна група за изготвяне на наредби по Закона за защита на растенията и Закона за пчеларството;

5.42. участие в одит на система за управление на качеството в ЦОРХВ съгласно ISO 9001:2015;

5.43. Участие в работни срещи за разработване на Планове за управление на водните басейни;

Заклучение

Дейностите, които определяха облика на Центъра през 2019г са:

• Оценка за риска по хранителната верига от потенциални опасности приемани с храната, както и на научна оценка по здравеопазване на животните и растенията;

- Комуникация на рисковете по хранителната верига със всички заинтересовани лица и специфичната дейност на БКЦ;

- Одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009 и оценките с доклад за оценка съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009 за продукти за растителна защита, определят облика на Центъра, като национална институция за оценка и комуникация на риска по хранителната верига,

През годината е извършена значителна по обем работа по отношение на изготвените становища, научни обзори и научни информации по актуални теми, свързани с рискове за човешкото здраве, оценявани от ЕОБХ, VfR или ANSES. Акцента на дейността беше борбата за профилактика, ограничаване и ликвидиране на огнища от Африканска чума по свинете.

В Центъра се полагат усилия за поддържане на високо качество на изготвяните материали.

Дейността по извършване на оценка за здравния риск от потенциални опасности приемани с храната, както и на научна оценка по здравеопазване на животните и растенията, определя облика на Центъра, като национална институция за оценка и комуникация на риска по хранителната верига и оценка на ПРЗ. През 2019 г. е извършена значителна по обем работа, което се изразява и в значителното увеличение на броя на изготвените становища, научни обзори и научни информации по актуални теми.

Акцентът на дейността беше борбата за профилактика, ограничаване и ликвидиране на огнища от Африканска чума по свинете.

Изготвил:

Д-р Евгени Макавеев